

Bruxelles, 19.2.2020.
COM(2020) 67 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Izgradnja digitalne budućnosti Europe

Izgradnja digitalne budućnosti Europe

1. Uvod

Digitalne tehnologije iz temelja mijenjaju našu svakodnevnicu, način na koji radimo i poslujemo, putujemo, komuniciramo i odnosimo se prema drugima. Digitalna komunikacija, interakcija na društvenim medijima, e-trgovina i digitalna poduzeća postupno transformiraju naš svijet. Generira se sve više podataka koji, ako se okupe i koriste, mogu omogućiti potpuno nove načine i razine stvaranja vrijednosti. Transformacija je jednako korjenita kao ona koju je uzrokovala industrijska revolucija.

Predsjednica Ursula von der Leyen u svojim je političkim smjernicama naglasila da Europa mora predvoditi tranziciju prema zdravom planetu i novom digitalnom svijetu. Tom se dvojakom izazovu zelene i digitalne transformacije nikako ne može pristupati odvojeno. Kako je navedeno u Europskom zelenom planu, to iziskuje brzu promjenu smjera prema održivijim rješenjima koja su resursno učinkovita, kružna i klimatski neutralna. Svaki građanin, zaposlenik i poduzetnik mora, gdje god živio, imati poštenu priliku da iskoristi prednosti sve veće digitalizacije društva.

Digitalna rješenja kao što su komunikacijski sustavi, umjetna inteligencija i kvantne tehnologije mogu nam mnogostruko obogatiti život. No prednosti digitalne tehnologije nisu bez rizika i cijene. Građani osjećaju da više nemaju kontrolu nad onim što se događa s njihovim osobnim podacima i sve su češće preopterećeni umjetnim privlačenjem pozornosti, a zlonamjerne kiberaktivnosti mogu ugroziti našu osobnu dobrobit, ključnu infrastrukturu i šire sigurnosne interese.

Ta bitna društvena transformacija traži temeljito promišljanje na svim razinama društva o tome kako se Europa može najbolje nositi s tim rizicima i izazovima. U to će trebati uložiti velik trud, ali Europa nedvojbeno ima alate da svima osigura bolju digitalnu budućnost.

2. Naša vizija i ciljevi

Komisija želi da europsko društvo koristi digitalna rješenja koja su čvrsto ukorijenjena u našim zajedničkim vrijednostima i koja svima obogaćuju život: ljudima se moraju omogućiti osobni razvoj, sloboda i sigurnost izbora te sudjelovanje u društvu, neovisno o dobi, spolu ili zanimanju. Poduzećima treba okvir koji im omogućuje da pokrenu i šire poslovanje, okupljaju i koriste podatke, stvaraju inovacije te da se natječu ili surađuju pod poštenim uvjetima. Isto tako, Europi treba omogućiti da digitalnu transformaciju provede na svoj način.

Europska tehnološka suverenost počinje osiguravanjem integriteta i otpornosti naših podatkovnih infrastruktura, mreža i komunikacija. Iziskuje stvaranje pravih uvjeta u kojima Europa može razvijati i koristiti svoje ključne kapacitete, čime se smanjuje ovisnost o drugim dijelovima svijeta kad je riječ o najvažnijim tehnologijama. Takvi će kapaciteti ojačati sposobnost Europe da definira vlastita pravila i vrijednosti u digitalnom dobu. Europska tehnološka suverenost ne određuje se u odnosu na druge, nego na temelju potreba Europljana i europskog socijalnog modela. EU će i dalje biti otvoren prema svima koji su spremni poštovati europska pravila i standarde, neovisno o tome odakle potječu.

Građane bi trebalo naučiti kako donositi bolje odluke na temelju uvida stečenih iz neosobnih podataka. A ti bi podaci usto trebali biti dostupni svima, bez obzira na to jesu li javna ili privatna poduzeća, velika ili mala ili pak nova ili giganti. To će pomoći društvu da maksimalno iskoristi inovacije i tržišno natjecanje te svima osigurati dio „digitalnog prinosa”. Ta digitalna Europa trebala bi biti odraz najbolje Europe – otvorene, pravedne, raznolike, demokratske i samouvjerene.

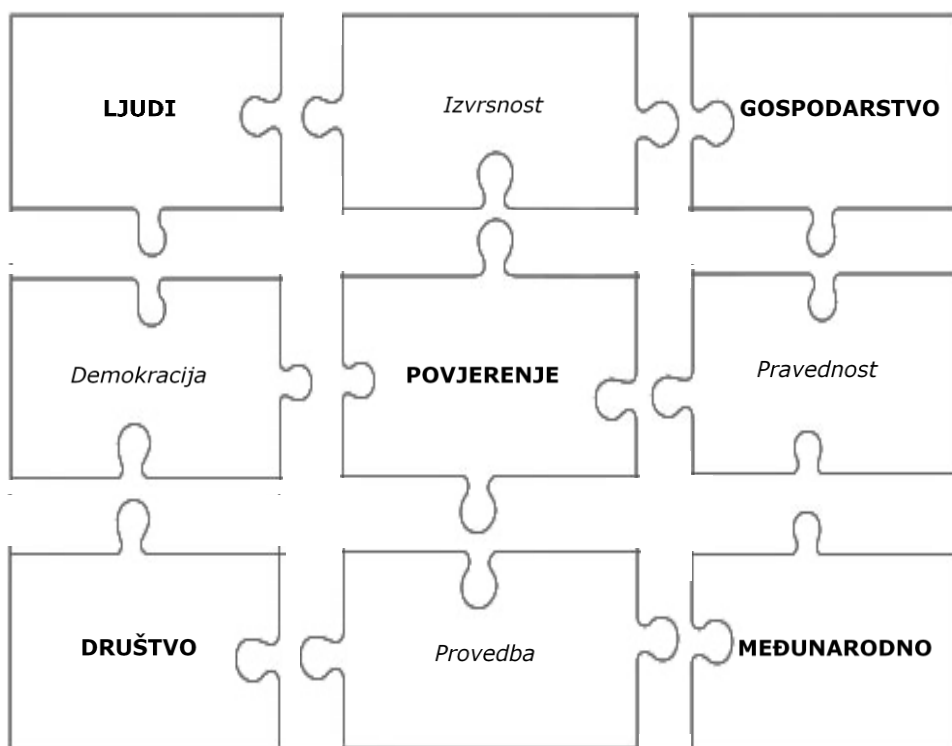
Sljedećih pet godina Komisija će se usredotočiti na tri ključna cilja kako bi osigurala da digitalne tehnologije pomažu Europi u vlastitom pristupu digitalnoj transformaciji, pristupu koji djeluje u interesu građana poštujući europske vrijednosti. Europi će tako omogućiti i da usmjerava globalnu raspravu u tom području.

- **Tehnologija u interesu građana:** Razvoj, uvođenje i korištenje tehnologije koja uvelike utječe na svakodnevni život. Snažno i konkurentno gospodarstvo koje vlada tehnologijom i oblikuje je u skladu s europskim vrijednostima.
- **Pravedno gospodarstvo koje potiče tržišno natjecanje:** Neometano jedinstveno tržište na kojem se poduzeća svih veličina i iz svih sektora mogu natjecati pod jednakim uvjetima te razvijati, stavljati na tržište i upotrebljavati digitalne tehnologije, proizvode i usluge na razini koja povećava njihovu produktivnost i globalnu konkurentnost, a potrošači mogu biti sigurni da se njihova prava poštuju.
- **Otvoreno, demokratsko i održivo društvo:** Pouzdano okruženje u kojem građani imaju znanja i vještine o postupanju i komuniciranju te davanju podataka na internetu i izvan njega. Europski pristup digitalnoj transformaciji koja jača demokratske vrijednosti, poštuje naša temeljna prava i pridonosi održivom, klimatski neutralnom i resursno učinkovitim gospodarstvu.

Da bi Europa istinski utjecala na to kako se digitalna rješenja razvijaju i koriste na globalnoj razini, mora i sama biti jak, neovisan i odlučan akter digitalizacije. Za to je potreban jasan

okvir i za građane i za poduzeća, kojim se promiču pouzdane digitalne interakcije u cijelom društvu. Ključan proces digitalne transformacije neće uspjeti bez tog naglaska na pouzdanosti.

Stvaranje Europe spremne za digitalno doba složena je slagalica s puno međusobno povezanih dijelova; kao i kod svake slagalice, cijela se slika ne može vidjeti dok se ne slože svi dijelovi. U sljedećim se odjeljcima opisuje kako Komisija namjerava dovršiti tu slagalicu i viziju pretvoriti u stvarnost.

A. Tehnologija u interesu građana

Europa ima dugu i uspješnu povijest tehnologije i kreativnosti. Europa je najjača kad zajednički djeluje i udruži snage EU-a i njegovih država članica, uključujući regije i općine, akademsku zajednicu, civilno društvo, financijske institucije, socijalna i druga poduzeća. Europi su potrebna ulaganja u istraživanje i inovacije, razmjena iskustava i suradnja među zemljama. Nedavni sporazumi o suradnji u područjima kao što su superračunalstvo i mikroelektronika pokazali su da suradnja može biti vrlo učinkovita. Slijede slične inicijative u ključnim područjima sljedećeg vala inovativnih tehnologija. U tom je smislu važno i promicanje digitalne transformacije javnih uprava u cijeloj Europi.

Europa mora više ulagati u strateške kapacitete koji nam omogućuju da u odgovarajućoj mjeri razvijamo i koristimo digitalna rješenja te da težimo interoperabilnosti ključnih digitalnih infrastruktura, kao što su opsežne 5G (i buduće 6G) mreže i tehnologije koje se temelje na bitnim znanstvenim ili tehničkim postignućima (*deep tech*)¹. Primjerice, povezivost je temeljna sastavnica digitalne transformacije. Povezivost omogućuje protok podataka, suradnju neovisno o tome gdje se nalazimo te povezivanje više predmeta s internetom, čime se transformiraju proizvodnja, mobilnost i logistički lanci. Gigabitna povezivost² putem sigurne svjetlovodne i 5G infrastrukture ključna je za iskorištavanje potencijala digitalnog rasta Europe. U tu su svrhu potrebna odgovarajuća ulaganja na razini EU-a te na nacionalnoj i regionalnoj razini kako bi se ostvarili ciljevi povezivosti EU-a do 2025.³

Novi višegodišnji financijski okvir EU-a pridonijet će ostvarenju tih ciljeva. Cilj je postići veći i bolji strateški kapacitet gdje je to važno, i to s ciljanim programima financiranja⁴ te korištenjem jamstva InvestEU i strukturnih fondova i fondova za ruralni razvoj⁵. Ti javni izvori financiranja moraju se koristiti u kombinaciji s privatnim ulaganjima jer samo zajednički možemo ulagati dovoljno. Unija tržišta kapitala olakšat će pristup inovativnih i visokotehnoloških poduzeća tržišnom financiranju u cijelom EU-u. Stoga se trebamo pobrinuti da na raspolaganju imamo razne oblike privatnog i javnog vlasničkog kapitala za financiranje digitalnih inovacija.

Europa treba ulagati u povezivost, tehnologije koje se temelje na bitnim znanstvenim ili tehničkim postignućima i ljudski kapital te u pametnu energetska i prometnu infrastrukturu. Samo u području digitalne infrastrukture i mreža nedostaju ulaganja u iznosu od 65 milijardi EUR godišnje⁶. Provedbom reformi i povećanjem ulaganja u istraživanje i razvoj te uvođenjem tehnologija mogao bi se ostvariti dodatni kumulativni rast BDP-a od 14 % do 2030. Brzim djelovanjem (npr. povećanjem ulaganja i donošenjem mjera do 2022. umjesto do

¹ Superračunalstvo, kvantna tehnologija, lanac blokova i sigurni paneuropski kapaciteti u oblaku.

² Komunikacija Komisije „Povezivošću do konkurentnog jedinstvenog digitalnog tržišta – Ususret europskom gigabitnom društvu”, COM(2016) 0587 final

³ Za ostvarivanje tih ciljeva potrebno je da sva europska kućanstva, ruralna ili urbana, imaju internetsku povezivost od najmanje „100 Mbps koja se može nadograditi na gigabitsku brzinu”. Naime, Komisija očekuje da će kako desetljeće bude odmicalo, sve više kućanstava trebati brzinu od 1 Gbps. To je u skladu s Komisijinim zapažanjem o eksponencijalno rastućim potrebama za mrežnim kapacitetom i potrebom za održivim ulaganjima u mreže koje europskom podatkovnom gospodarstvu nakon 2025. mogu pružiti simetrične (tj. jednake za slanje i preuzimanje) gigabitne brzine. Svi glavni socioekonomski čimbenici, kao što su škole, bolnice i poduzeća, trebali bi najkasnije do 2025. na raspolaganju imati gigabitnu povezivost jednake brzine slanja i preuzimanja podataka.

⁴ Program Digitalna Europa (DEP), Instrument za povezivanje Europe (CEF 2), Obzor Europa, Svemirski program.

⁵ EFRR, EPFRR.

⁶ *Restoring EU competitiveness (Obnova konkurentnosti EU-a)*, EIB, 2016. Izvješće EIB-a o ulaganjima za 2019./2020. pod naslovom *Ubrzanje transformacije Europe* potvrđuje da su potrebna velika javna ulaganja za potporu digitalizaciji infrastrukture.

2025.) BDP bi se do 2030. povećao za dodatnih 3,2 % i otvorila bi se nova radna mjesta⁷. Europa si ne može priuštiti da propusti taj socioekonomski poticaj.

Međutim, ulaganja u inovacije samo su jedan aspekt. Istinska digitalna transformacija mora započeti s povjerenjem europskih građana i poduzeća u sigurnost aplikacija i proizvoda jer što smo povezaniji, to smo više izloženi zlonamjernim kiberaktivnostima. Da bismo suzbili tu, sve veću prijetnju, moramo surađivati u svim fazama: pri utvrđivanju dosljednih pravila za poduzeća i čvršćih mehanizama za proaktivnu razmjenu informacija; pri stvaranju uvjeta za operativnu suradnju država članica te EU-a i država članica; pri stvaranju sinergija između civilne kiberotpornosti i aspekata kaznenog progona i obrane u području kibersigurnosti⁸; pri osiguravanju učinkovitog rada tijela kaznenog progona i pravosudnih tijela razvojem novih alata protiv kiberkriminala; i, također bitno, pri informiranju građana EU-a o kibersigurnosti⁹.

Osjećaj sigurnosti i zaštićenosti nije samo pitanje kibersigurnosti. Građani moraju imati povjerenja u tehnologiju, kao i u način na koji se upotrebljava. To je posebno važno kad je riječ o umjetnoj inteligenciji. S tim u vezi Europska komisija predstavila je Bijelu knjigu o stvaranju ekosustava izvrsnosti i povjerenja u području umjetne inteligencije, utemeljenih na europskim vrijednostima.

Povećanje razine obrazovanja i vještina ključan je dio opće vizije digitalne transformacije u Europi. Europskim poduzećima trebaju zaposlenici s digitalnim vještinama da bi bila uspješna na globalnom tržištu koje se temelji na tehnologiji. S druge strane, radnicima trebaju digitalne kompetencije da uspiju na jako dinamičnom i sve više digitaliziranom tržištu rada¹⁰. Više žena može i mora ostvariti uspješnu karijeru u području tehnologije, a europski tehnološki sektor treba iskoristiti njihove vještine i kompetencije.

Potreba za digitalnim vještinama, međutim, nipošto nije ograničena samo na tržište rada. Budući da digitalne tehnologije prožimaju naš profesionalni i privatni život, osnovna digitalna pismenost i vještine postali su preduvjet za učinkovito sudjelovanje u današnjem društvu.

Procesi se sve više automatiziraju, pa će digitalizacija dovesti do promjena i izvan tehnološkog sektora. Brojna će se zanimanja potpuno promijeniti. Digitalna tranzicija pritom mora biti poštena i pravedna te poticati žene da u njoj potpuno sudjeluju. U tom će kontekstu važnu ulogu imati socijalni partneri. Istodobno, promicanje inovacija i širenje tehnologije preduvjeti su za dobru kvalitetu života, veće mogućnosti zaposlenja i smanjenje razlika u

⁷ *Shaping the digital transformation (Oblikovanje digitalne transformacije)*, istraživanje koje je za Europsku komisiju proveo McKinsey Global Institute (treba biti objavljeno u 2. tromjesečju 2020.).

⁸ Važan je korak nedavno objavljeni paket instrumenata EU-a za sigurnost 5G tehnologije jer se njime uvodi skup odlučnih i sveobuhvatnih mjera za koordinirani pristup EU-a sigurnosti 5G mreža.

⁹ Poboljšanjem kibersigurnosti bitno će se pridonijeti izgradnji istinske i učinkovite sigurnosne unije.

¹⁰ Iako su na više od 90 % radnih mjesta već potrebne barem osnovne digitalne vještine, ne posjeduje ih čak 43 % europskih građana i više od trećine radne snage u EU-u.

sudjelovanju na tržištu rada, posebno u ruralnim i udaljenim područjima s problemima starenja i gubitka stanovništva.

Novi izazovi nastaju i u pogledu uvjeta rada. Zbog sve brojnijih internetskih platformi otvorile su se nove mogućnosti za ostvarivanje prihoda, ulazak na tržište rada ili ostanak na njemu. S druge strane, otvorila su se i nova pitanja u vezi pravne zaštite osoba koje još nemaju status radnika, ali s radnicima dijele određene osjetljive točke. Komisija će stoga predložiti poboljšani okvir za platformске radnike.

Ključne mjere

- **Bijela knjiga o umjetnoj inteligenciji**, u kojoj se utvrđuju opcije za zakonodavni okvir za pouzdanu umjetnu inteligenciju (donesena zajedno s ovom Komunikacijom) i daljnje djelovanje u području sigurnosti, odgovornosti, temeljnih prava i podataka (4. tromjesečje 2020.),
- **izgradnja i uvođenje najsuvremenijih zajedničkih digitalnih kapaciteta** u području umjetne inteligencije, kiberračunalstva, superračunalstva i kvantnog računalstva, kvantne komunikacije i lanca blokova. Europska strategija za kvantnu tehnologiju i lanac blokova (2. tromjesečje 2020.) i revidirana Uredba o zajedničkom poduzeću za europsko računalstvo visokih performansi¹¹,
- **veća ulaganja u gigabitnu povezivost Europe** na temelju revidirane Direktive o smanjenju troškova širokopojasnog pristupa¹², ažuriranog **akcijskog plana za 5G i 6G tehnologiju** i novog programa za politiku radiofrekvencijskog spektra (2021.). Uvest će se **5G koridori za povezanu i automatiziranu mobilnost** (2021.–2030.) i 5G željeznički koridori (2021.–2023.),
- Europska strategija za kibersigurnost, uključujući **osnivanje zajedničke jedinice za kibersigurnost**, revizija **Direktive o sigurnosti mrežnih i informacijskih sustava**¹³ i poticaj uspostavi **jedinstvenog tržišta za kibersigurnost**,
- **Akcijski plan za digitalno obrazovanje** radi povećanja digitalne pismenosti i kompetencija na svim obrazovnim razinama (2. tromjesečje 2020.),
- ažurirani **program vještina** radi jačanja digitalnih vještina u cijelom društvu i ojačana **Garancija za mlade** radi stavljanja većeg naglaska na razvoj digitalnih vještina pri ulasku u svijet rada (2. tromjesečje 2020.),
- inicijativa za poboljšanje uvjeta **platformskih radnika** (2021.),
- poboljšana **strategija za interoperabilnost vlada EU-a** radi osiguravanja koordinacije i zajedničkih standarda za siguran protok podataka i usluga javnog sektora preko granica (2021.).

B. Pravedno gospodarstvo koje potiče tržišno natjecanje

U svijetu koji postaje sve manji i u kojem tehnologija ima sve veću važnost Europa treba nastaviti neovisno djelovati i odlučivati te smanjiti prekomjernu ovisnost o vanjskim digitalnim rješenjima.

Za potrebe razvoja mnogih proizvoda i usluga podaci moraju biti lako i opće dostupni te jednostavni za upotrebu i obradu. Podaci su postali jedan od ključnih čimbenika proizvodnje,

¹¹ Uredba Vijeća (EU) 2018/1488 od 28. rujna 2018.

¹² Direktiva 2014/61/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 15. svibnja 2014.

¹³ Direktiva (EU) 2016/1148 Europskog parlamenta i Vijeća od 6. srpnja 2016.

a vrijednost koju stvaraju mora se podijeliti s čitavim društvom koje sudjeluje u njihovu pružanju. Zato trebamo izgraditi pravo europsko jedinstveno podatkovno tržište – europski podatkovni prostor utemeljen na europskim pravilima i vrijednostima.

Mnoga europska poduzeća, posebno mala i srednja, sporo uvode digitalna rješenja i stoga od njih nisu imala koristi i propuštala su prilike za širenje poslovanja. Komisija će nastojati riješiti taj problem novom industrijskom strategijom EU-a, u kojoj će se utvrditi mjere za olakšavanje prelaska na digitalniju, čistu, kružnu i globalno konkurentnu industriju EU-a. Strategijom će također biti obuhvaćena mala i srednja poduzeća, koja su važan dio europskoga gospodarstva, a često ih ograničava nedostatak raspoloživih vještina i pristupa financiranju i tržištima.

Za pokretanje i rast u Europi MSP-ovi trebaju neometano jedinstveno tržište, bez prepreka zbog različitih lokalnih ili nacionalnih propisa kojima se povećava administrativno opterećenje, posebno manjih poduzeća. Trebaju im jasna i proporcionalna pravila koja se učinkovito i jednako provode u cijelom EU-u i koja im daju pristup domaćem tržištu ogromne snage s kojeg se mogu izaći na svjetsku scenu.

U digitalnom je dobu važnije nego ikad osigurati jednake uvjete za poduzeća, velika i mala. To znači da bi se pravila koja se primjenjuju izvan interneta, od pravila o tržišnom natjecanju, jedinstvenom tržištu i zaštiti potrošača do pravila o intelektualnom vlasništvu, oporezivanju i pravima radnika, trebala primjenjivati i na internetu. Potrošači se moraju moći pouzdati u digitalne proizvode i usluge jednako kao u sve druge. Potrebno je voditi računa o najranjivijim potrošačima i o provedbi sigurnosnih propisa, među ostalim onih koji se odnose na robu podrijetlom iz trećih zemalja. Neke su platforme poprimile znatne razmjere, što im zapravo omogućuje da nadziru pristup tržištima, potrošačima i informacijama. Moramo se pobrinuti da sistemska uloga određenih internetskih platformi i tržišna snaga koju steknu ne ugroze pravednost i otvorenost naših tržišta.

Kad je konkretno riječ o pravu EU-a o tržišnom natjecanju, njegovi su temelji jednako relevantni za digitalnu industriju kao za tradicionalne industrije. Pravo EU-a o tržišnom natjecanju dobro služi Europi jer pridonosi ostvarivanju jednakih uvjeta u kojima tržišta služe potrošačima. S druge strane, važno je da pravila o tržišnom natjecanju budu primjerena svijetu koji se brzo mijenja, sve više digitalizira i mora postati zeleniji. Imajući to u vidu, Komisija trenutačno razmatra učinkovitost načina primjene postojećih pravila, primjerice protumonopolskih pravnih sredstava, a provodi i evaluaciju i preispitivanje samih pravila kako bi osigurala da su primjerena suvremenim izazovima digitalne i zelene transformacije.

Već je u tijeku preispitivanje pravila o horizontalnim i vertikalnim sporazumima i Obavijesti o utvrđivanju tržišta, kao i provjera prikladnosti raznih smjernica o državnim potporama. Među glavnim pitanjima europske digitalne budućnosti jesu pristup, okupljanje i razmjena

podataka te ravnoteža između trgovine na internetu i izvan njega. U preispitivanju Obavijesti o utvrđivanju tržišta uzet će se u obzir novi modeli digitalnog poslovanja, kao što su besplatne usluge kojima korisnici pristupaju kad daju podatke, i njihov utjecaj na ograničenja tržišnog natjecanja. U tijeku je provjera prikladnosti Komisijine Komunikacije o važnim projektima od zajedničkog europskog interesa (VPEZI) iz 2014. radi ocjene treba li je ažurirati kako bi se dodatno razjasnili uvjeti pod kojima se veliki projekti na razini država članica u ključnim strateškim sektorima za digitalnu i zelenu budućnost Europe mogu uspješno nastaviti.

Komisija planira pokrenuti i sektorsko ispitivanje u kojem će velik naglasak biti na novim i perspektivnim tržištima koja oblikuju naše gospodarstvo i društvo.

Međutim, politikom tržišnog natjecanja ne mogu se riješiti svi sistemski problemi koji se mogu pojaviti u platformskom gospodarstvu. Zbog logike jedinstvenog tržišta mogla bi biti potrebna dodatna pravila za osiguranje tržišnog natjecanja, pravednosti i inovacija te mogućnosti ulaska na tržište, ali i javnih interesa koji nadilaze pitanja tržišnog natjecanja ili ekonomska pitanja.

Osiguranje pravednosti digitalnog gospodarstva velik je izazov. U digitalnom svijetu bez granica šačica poduzeća koja drži najveći tržišni udio ostvaruje većinu dobiti od vrijednosti koja se stvara u podatkovnom gospodarstvu. Ta se dobit često ne oporezuju na mjestu gdje se stvara zbog zastarjelih propisa o porezu na dobit kojima se narušava tržišno natjecanje. Zato će Komisija nastojati riješiti porezna pitanja koji proizlaze iz digitalizacije gospodarstva.

Ključne mjere

- **europska podatkovna strategija** s pomoću koje će Europa postati svjetski predvodnik u gospodarstvu vođenom podacima (veljača 2020.), uz najavu zakonodavnog okvira za upravljanje podacima (4. tromjesečje 2020.) i mogući akt o podacima (2021.),
- u tijeku su evaluacija i preispitivanje **prikladnosti pravila EU-a o tržišnom natjecanju** za digitalno doba (2020.–2023.) i pokreće se sektorsko ispitivanje (2020.),
- Komisija će u kontekstu akta o digitalnim uslugama dodatno razmotriti uvođenje **ex ante pravila** da tržišta za koja su karakteristične velike platforme koje imaju znatne efekte mreže i djeluju kao nadzornici pristupa kontinuirano budu pravedna i omogućue tržišno natjecanje inovatorima, poduzećima i novim sudionicima na tržištu. (4. tromjesečje 2020.),
- prijedlog **paketa o industrijskoj strategiji** koji će obuhvaćati niz mjera za lakšu tranziciju na čiste, kružne, digitalno i globalno konkurentne industrije EU-a, uključujući MSP-e, te pooštrena pravila o jedinstvenom tržištu,
- stvaranje okvira kojim se omogućuje praktično, konkurentno i sigurno digitalno financiranje, uključujući zakonodavne prijedloge o kriptovalutama i digitalnoj operativnoj otpornosti i kibernetičnosti financijskog sektora te strategiju za integrirano tržište platnog prometa koje podržava paneuropske digitalne platne usluge i rješenja (3. tromjesečje 2020.),
- **Komunikacija o oporezivanju poslovanja za 21. stoljeće**, u kojoj se uzima u obzir napredak ostvaren u kontekstu Organizacije za gospodarsku suradnju i razvoj (OECD) kako bi se odgovorilo na porezna pitanja koja se javljaju zbog digitalizacije gospodarstva,
- izrada nove **strategije za potrošače**, kojom će se potrošačima omogućiti da informirano odlučuju i imaju aktivnu ulogu u digitalnoj transformaciji (4. tromjesečje 2020.).

C. Otvoreno, demokratsko i održivo društvo

Ljudi imaju pravo na tehnologiju kojoj mogu vjerovati. Sve što je nezakonito izvan interneta mora biti nezakonito i na internetu. Iako ne možemo predvidjeti budućnost digitalne tehnologije, europske vrijednosti i etička pravila te društvene i ekološke norme moraju se primjenjivati i u digitalnom prostoru.

Posljednjih je godina Europa bila predvodnica na putu prema otvorenom, pravednom, uključivom i korisniku prilagođenom internetu zahvaljujući standardima koje je postavila Općom uredbom o zaštiti podataka i pravilima o suradnji platformi i poduzeća. Kako bi zaštitila europske demokracije i vrijednosti na kojima se one temelje, Komisija će nastaviti razvijati i provoditi inovativna i proporcionalna pravila za pouzdano digitalno društvo. To bi digitalno društvo trebalo biti potpuno uključivo, pravedno i svima dostupno.

U tom je smislu važno da se pravila koja se primjenjuju na digitalne usluge na razini EU-a postrože i moderniziraju i da se pritom objasne uloge i odgovornosti internetskih platformi. Prodaja nezakonite, opasne ili krivotvorene robe te širenje nezakonitog sadržaja mora se suzbijati jednako učinkovito na internetu kao i izvan njega.

Da bi se izgradilo povjerenje u internet, potrošačima usto treba pomoći i da preuzmu veću kontrolu i odgovornost za svoje podatke i identitet. Potrebna su jasnija pravila o transparentnosti, ponašanju i odgovornosti onih koji su u položaju da nadziru pristup informacijama i protoku podataka, kao i učinkovita provedba postojećih pravila. Ljudima bi trebalo bi omogućiti i kontrolu nad internetskim identitetom kad je za pristup određenim internetskim uslugama potrebna autentikacija. Potreban je opće prihvaćeni javni elektronički identitet (e-ID) da bi potrošači mogli pristupiti svojim podacima i sigurno koristiti proizvode i usluge, a da se pritom ne moraju služiti nepovezanim platformama i s njima bespotrebno dijeliti osobne podatke. Europljanima će koristiti i upotreba podataka u cilju poboljšanja postupka donošenja odluka u javnom i privatnom sektoru.

U svijetu u kojem se velik dio javne rasprave i političkog oglašavanja premjestio na internet moramo biti spremni odlučno braniti naše demokracije. Građani žele smislene odgovore na pokušaje manipulacije informacijskog prostora, koji su često u obliku ciljanih i koordiniranih kampanja dezinformiranja. Europi je važno da dijeljenje informacija na internetu i upravljanje njima bude transparentnije. Pouzdani kvalitetni mediji ključ su demokracije i kulturne raznolikosti. Imajući to u vidu, Komisija će predstaviti akcijski plan za europsku demokraciju i posebni akcijski plan za medijski i audiovizualni sektor.

Digitalna komponenta također će biti ključna za ostvarivanje ambicija europskog zelenog plana¹⁴ i ciljeva održivog razvoja¹⁵. Budući da su važan čimbenik tranzicije prema održivosti, digitalna rješenja mogu unaprijediti kružno gospodarstvo, biti potpora dekarbonizaciji svih sektora i smanjiti okolišni i društveni utjecaj proizvoda koji se stavljaju na tržište EU-a. Na primjer, digitalna rješenja mogu znatno pomoći ključnim sektorima, kao što su precizna poljoprivreda, promet i energetika, u ostvarivanju ambicioznih ciljeva održivosti europskog zelenog plana.

Digitalna rješenja i osobito podaci omogućit će i primjenu potpuno integriranog pristupa životnom ciklusu, koji će obuhvaćati sve faze: projektiranje, nabavu energije, sirovina i drugih ulaznih elemenata i konačni proizvod do kraja njegova životnog vijeka. Na primjer, praćenjem potreba za električnom energijom možemo povećati energetske učinkovitost i

¹⁴ Europski zeleni plan, COM(2019) 640 final, 11. prosinca 2019.: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=CELEX:52019DC0640&from=EN>

¹⁵ Ciljevi održivog razvoja skup su 17 globalnih ciljeva osmišljenih kao „plan za ostvarivanje bolje i održivije budućnosti za sve”. Utvrdila ih je Opća skupština UN-a u rezoluciji 70/1 iz 2015.: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-development-goals/>.

koristiti manje fosilnih goriva.

No jasno je i da se i u sektoru IKT-a mora dogoditi zelena transformacija. Taj sektor ima znatan ekološki otisak, koji prema procjenama iznosi 5–9 % svjetske potrošnje električne energije i više od 2 % svih emisija¹⁶. Podatkovni centri i telekomunikacije morat će postati energetske učinkovitiji, ponovno iskorištavati energiju iz otpada i koristiti više energije iz obnovljivih izvora. Trebaju i mogu postati klimatski neutralni do 2030.

Važno je i kako projektiramo, kupujemo, upotrebljavamo i recikliramo IKT opremu. Uz ispunjavanje zahtjeva za energetske učinkovitost u skladu s ekološkim dizajnom, IKT oprema mora imati potpuno kružni ciklus, tj. biti projektirana tako da dulje traje, pravilno se održava, sadržava reciklirani materijal i lako se rastavlja i reciklira.

Snaga podataka bitna je i za zdravstveni sektor. Digitalizirana zdravstvena evidencija, prikupljena u europskom prostoru za zdravstvene podatke, može pridonijeti liječenju najtežih kroničnih bolesti, uključujući rak i rijetke bolesti, ali i jednako dostupnosti visokokvalitetnih zdravstvenih usluga za sve građane.

¹⁶ World Energy Forum: <https://www.enerdata.net/publications/executive-briefing/expected-world-energy-consumption-increase-from-digitalization.html>.

Ključne mjere

- **nova i revidirana pravila za produblјivanje unutarnjeg tržišta digitalnih usluga**, kojima će se povećati i uskladiti odgovornosti internetskih platformi i pružatelja informacijskih usluga te pojačati nadzor nad politikama platformi koje se odnose na sadržaj u EU-u (4. tromjesečje 2020., u okviru Akta o digitalnim uslugama),
- revizija **Uredbe eIDAS** kojom će se poboljšati njezina učinkovitost, njezine koristi proširiti na privatni sektor i promicati pouzdani digitalni identiteti za sve Europljane (4. tromjesečje 2020.),
- **akcijski plan za medijski i audiovizualni sektor** radi potpore digitalnoj transformaciji i konkurentnosti audiovizualnog i medijskog sektora te povećanja pristupa kvalitetnom sadržaju i poticanja medijskog pluralizma (4. tromjesečje 2020.),
- **akcijski plan za europsku demokraciju** radi poboljšanja otpornosti naših demokratskih sustava, podupiranja medijskog pluralizma i suzbijanja prijetnji od vanjskih intervencija na europskim izborima (4. tromjesečje 2020.),
 - „**Odredište Zemlja**”, inicijativa za razvoj visokopreciznog digitalnog modela Zemlje („Zemljin digitalni bliznac” koji bi poboljšao europske kapacitete za predviđanja u području okoliša i upravljanje kriznim situacijama (od 2021.),
 - **inicijativa za kružni pristup elektroničkim uređajima**, kojom se postojećim i novim instrumentima u skladu s političkim okvirom za održive proizvode iz predstojećeg akcijskog plana za kružno gospodarstvo želi osigurati da se uređaji konstruiraju tako da su trajni, jednostavni za održavanje, rastavljanje, ponovnu upotrebu i recikliranje; inicijativa će obuhvatiti i pravo na popravak ili nadogradnju radi produljenja životnog ciklusa elektroničkih uređaja i izbjegavanja preranog zastarijevanja (2021.),
- inicijative za postizanje klimatski neutralnih, energetski visokoučinkovitih i održivih podatkovnih centara najkasnije do 2030. i mjere transparentnosti za telekomunikacijske operatore u pogledu njihova ekološkog otiska,
- promicanje **elektroničke zdravstvene evidencije na temelju zajedničkog europskog** formata za razmjenu kako bi se europskim građanima omogućio siguran pristup zdravstvenim podacima i njihova razmjena u cijelom EU-u. Europski prostor za zdravstvene podatke radi poboljšanja sigurnog i zaštićenog pristupa zdravstvenim podacima koji omogućuju ciljano i brže istraživanje, dijagnostiku i liječenje (od 2022.).

3. Međunarodna dimenzija – Europa kao globalni akter

Pokazalo se da je europski model nadahnuo mnoge druge partnere u svijetu koji traže rješenja za političke izazove, pa bi tako moglo biti i u području digitalizacije.

U geopolitičkom smislu EU bi trebao iskoristiti svoju regulatornu snagu, pojačane industrijske i tehnološke kapacitete, diplomatske prednosti i vanjske financijske instrumente kako bi širio europski pristup i oblikovao globalne interakcije. To uključuje dosadašnji rad na

sporazumima o pridruživanju i trgovini te sporazume postignute u okviru međunarodnih tijela, kao što su Ujedinjeni narodi, OECD, ISO i skupina G20, uz potporu država članica EU-a.

Naglašavanjem digitalnog aspekta u politici proširenja, susjedstva i razvoja EU-a omogućit će se rast i potaknuti održivi razvoj, uključujući uvođenje zelenog IKT-a u partnerskim zemljama i regijama, u skladu s obvezama koje je Europa preuzela u okviru Programa održivog razvoja do 2030. Zaključci radne skupine EU-a i Afričke unije za digitalno gospodarstvo bit će temelj za potporu digitalnoj transformaciji u Africi, uključujući stvaranje afričkog jedinstvenog digitalnog tržišta kad financijska sredstva postanu dostupna u okviru novog višegodišnjeg financijskog okvira EU-a.

Mnoge zemlje diljem svijeta uskladile su svoje zakonodavstvo s jakim okvirom EU-a za zaštitu podataka. EU bi trebao nastaviti taj uspjeh aktivnim promicanjem svojeg modela sigurnog i otvorenog globalnog interneta.

Kad je riječ o standardima, naši trgovinski partneri uključili su se u proces pod vodstvom EU-a u kojem su uspješno postavljeni globalni standardi za 5G i internet stvari. Europa sada mora biti predvoditi usvajanje i normizacije nove generacije tehnologija: lanca blokova, superračunalstva, kvantnih tehnologija, algoritama i alata kojima se omogućuje razmjena i upotreba podataka¹⁷.

Komisija će i dalje raditi na uklanjanju neopravdanih ograničenja za europska poduzeća u trećim zemljama, primjerice zahtjeva za lokalizaciju podataka, te će nastojati ostvariti ambiciozne ciljeve u pogledu pristupa tržištima, poštovanja prava intelektualnog vlasništva, istraživanja i razvoja te programa normizacije. Aktualne rasprave o stvaranju pouzdanog saveza za podatke s partnerima sličnih stajališta koji dijele naše vrijednosti i visoke standarde mogle bi poboljšati protok podataka i fond dostupnih visokokvalitetnih podataka.

Europska unija jest i ostat će najotvorenija regija za trgovinu i ulaganja u svijetu, pod uvjetom da svatko tko ovdje posluje prihvati i poštuje naša pravila. Komisija će upotrijebiti sve instrumente koji su joj na raspolaganju kako bi osigurala da svi poštuju zakonodavstvo EU-a i međunarodna pravila za održavanje ravnopravnih uvjeta u digitalnom sektoru. Prema potrebi će predložiti i nova pravila, primjerice, u tijeku je izrada pravnog instrumenta za ublažavanje negativnih učinaka stranih subvencija na unutarnjem tržištu.

U okviru **globalne strategije za digitalnu suradnju** predložit će europski pristup digitalnoj transformaciji utemeljen na našoj dugoj i uspješnoj povijesti tehnologije, inovacija i

¹⁷Na primjer, primjena norme EU-a za izdavanje e-računa u Australiji, Novom Zelandu i Singapuru bila je uspješna jer poduzećima iz EU-a olakšava trgovinu, pa se razmatra njezina primjena na međunarodnoj razini.

kreativnosti i ukorijenjen u europskim vrijednostima, uključujući otvorenost, te će ih prenijeti na međunarodnu razinu i suradnju s partnerima. U toj će se strategiji u obzir uzeti i rad EU-a u Africi i drugdje na ostvarenju ciljeva održivog razvoja, strategiji „Digital4Development” i izgradnji kapaciteta.

Europa predvodi u suzbijanju manipulativnog uplitanja u vlastiti informacijski prostor i radi toga je razvila važne pristupe i instrumente. Nastavit će blisko surađivati s međunarodnim partnerima, kao što je skupina G7, s ciljem usklađivanja pristupa razvoju međunarodnih normi i standarda.

Ključne mjere

- **globalna strategija za digitalnu suradnju** (2021.),
- **Bijela knjiga o instrumentu za strane subvencije** (2. tromjesečje 2020.),
- **digitalnorazvojni centar** koji će izgraditi i učvrstiti pristup na razini cijelog EU-a, promicati vrijednosti EU-a i mobilizirati države članice i industriju EU-a, organizacije civilnog društva, financijske institucije, stručnjake i tehnologije u području digitalizacije,
- strategija za **normizaciju**, kojom će se omogućiti uvođenje interoperabilnih tehnologija u skladu s europskim pravilima i promicati europski pristup i interesi na globalnoj razini (3. tromjesečje 2020.),
- **pregled mogućnosti i akcijski plan** za promicanje europskog pristupa u bilateralnim odnosima i na multilateralnim forumima (2. tromjesečje 2020.).

4. Zaključak

Koliko god bile napredne, digitalne tehnologije samo su alat i ne mogu riješiti sve naše probleme. Međutim, zbog njih je moguće ono što je prošloj generaciji bilo nezamislivo. Uspjeh europske digitalne strategije ovisi o tome koliko ćemo dobro te alate iskoristiti za pružanje javnih dobara europskim građanima.

Gospodarstvo vođeno podacima i njegov golem transformacijski potencijal utjecat će na sve nas, a Europa je spremna u potpunosti iskoristiti prednosti koje će donijeti. Međutim, kako bi ta digitalna transformacija bila potpuno uspješna, morat ćemo stvoriti prave okvire koji će nam osigurati pouzdanu tehnologiju i poduzećima pružiti oslonac, kompetencije i sredstva za digitalizaciju. Koordinacija rada EU-a, država članica, regija, civilnog društva i privatnog sektora ključna je za postizanje tog cilja i jačanje europskog digitalnog vodstva.

Europa može preuzeti odgovornost za tu digitalnu transformaciju i postaviti globalne standarde tehnološkog napretka. Još je važnije da to može učiniti tako da omogući uključenost i poštovanje svakog ljudskog bića. Digitalna transformacija može uspjeti samo ako je u svačijem interesu, a ne samo u interesu nekolicine. To će biti pravi europski projekt, digitalno

društvo utemeljeno na europskim vrijednostima i europskim pravilima, koji zaista može nadahnuti ostatak svijeta.